

Sieraden als schakel

Nieuwe liefde, nieuw leven

Sieraden als schakel tussen verschillende culturen. Een mooie gedachte die werkelijkheid werd voor antropologe Annemiek van Es. Dankzij wat souvenirs van een reis door Zuid-Amerika vond zij onverwacht haar bestemming als creatief ontwerpster. Haar kettingen en armbanden helpen haar een brug te slaan tussen het welvarende Nederland en een arme streek in Brazilië.

In de Braziliaanse dorpen Imbassai en Sauipe maken vrouwen sieraden van edelstenen uit eigen bodem, die in Nederland worden verkocht onder de naam AVE-design. Die letters zijn de initialen van de ontwerpster van deze sieraden, de Nederlandse Annemiek van Es (35). Drie jaar geleden werkte ze nog als marketing manager bij een datingbureau. Tijdens een trektocht door Brazilië kocht ze als souvenir een flinke zak vol kristal, jade en groene kwarts. "Weer thuisgekomen ging ik daar in de avonden en in de weekends wat mee prutsen. Al experimenterend ontstonden er armbanden en kettingen. Ik kreeg er steeds meer plezier in, maar zag het ontwerpen en maken van die sieraden in de eerste plaats als een hobby. Daarin kwam verandering nadat ik een van mijn zelf ontworpen kettingen droeg tijdens een etentje van twee vrienden die een galerie runnen. Zij waren zo razend enthousiast over het ontwerp dat ze me vroegen mee te werken aan een expositie. Dat deed ik. In een mum van tijd werden alle tentoongestelde exemplaren verkocht en kreeg ik tal van bestellingen voor nieuwe. Ik was ondertussen door mijn voorraad stenen heen en besloot opnieuw naar Brazilië te gaan om een nieuwe lading op te halen."

Het roer om

Tijdens dat verblijf in Bahia, in het noordoosten van Brazilië, nam Annemiek het besluit om haar baan op te zeggen en van deze nieuwe hobby haar werk te maken. "Ik vond dat best eng, want daarmee ging voor mij het roer volledig om en begaf ik me op voor mij onbekend terrein. Ik had het nooit voor mogelijk gehouden dat ik met zoiets als het ontwerpen en maken van sieraden de kost zou kunnen verdienen. Maar dat lukte wel en gaandeweg drong bij mij het besef door dat het toch wel mooi zou zijn als een deel van de inkomsten - die ik in de eerste plaats te danken heb aan het mooie materiaal - zou terugvloeien naar het land van herkomst. Te meer daar er in sommige delen van Bahia

echte armoede heerst."

Het was uitgerkend Amor die Annemiek bij dat mooie voornemen een handje hielp. Toen ze twee jaar geleden op het strand van het vissersdorpje Imbassai onder een rieten afdakje haar sieraden zat te knopen, ontmoette ze Roberto, inmiddels haar grote liefde. "Het klinkt bijna als een sprookje, maar we raakten aan de praat en zijn nooit meer uitgepraat geraakt."

Engelse les

Alsof het zo moest zijn, stond Roberto net op een kruispunt in zijn leven. Zijn reclamebureau liep niet goed meer en hij was toe aan iets anders. Hij woonde in Salvador en had een buitenhuis aan het strand van Imbassai. Annemiek: "Vandaaruit zijn we aan ons project begonnen: we leiden vrouwen uit Imbassai en uit het dorpje Sauipe, op als sieradenmaaksters. Momenteel hebben we werk voor zes vrouwen. Voor hen is het niet alleen een welkome bron van extra inkomsten, maar ook fijn werk omdat ze het gewoon thuis kunnen doen, waardoor ze de zorg voor hun kinderen niet aan anderen hoeven over te laten." Bovendien hoopt Annemiek, die inmiddels de ene helft van het jaar in Nederland en de andere helft in Brazilië verblijft, binnenkort haar personenauto in te ruilen voor een busje. "Daarin kunnen we iedere dag kinderen van Imbassai naar Praia do Forte vervoeren, waar een school voor voortgezet onderwijs is. In Imbassai zijn alleen basisscholen en omdat er geen vervoer is, leert vrijwel geen kind door terwijl dat voor de ontwikkeling van het dorp juist heel goed zou zijn. Ook heb ik Portugees geleerd en dat maakt het voor mij mogelijk om Engelse les te geven aan een aantal dorpelingen. Wanneer ze Engels spreken, kunnen ze eventueel aan de slag in de toeristenindustrie die in het gebied van de grond komt. Op dit moment kan de lokale bevolking daar niet van meeprofiteren, omdat ze simpelweg te weinig of helemaal geen opleiding hebben gehad."

Ketting van rood Braziliaans koraal uit de collectie van Annemiek van Es

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Behoeft aan verbinding

Voor Annemiek voelt het als een droom die waar is geworden, vooral omdat ze een paar jaar geleden nog flink in de put zat toen ze in haar toenmalige carrière niet de vervulling vond waarnaar ze op zoek was. "Contact maken met mensen is altijd een van mijn belangrijkste drijfveren geweest. Daarbij was ik met name ook zeer geïnteresseerd in andere culturen, daarom heb ik indertijd ook culturele antropologie en communicatiewetenschappen gestudeerd. Maar het werk van een antropoloog bestaat voornamelijk uit het bestuderen van andere volken. Daarvoor moet je eigenlijk aan de zijlijn staan, terwijl ik juist behoefte heb aan verbinding. Ik wil liever met de mensen samenleven dan dat ik als een buitenstaander hun leefwijze in kaart breng. Soms krijg ik er kippenvel van als ik me realiseer hoezeer alle elementen waar mijn belangstelling naar uitgaat in de huidige situatie samenvallen. Mijn creativiteit, mijn communicatieve vaardigheden en mijn ervaringen die ik in het verleden als business development manager bij Foster Parents Plan met ontwikkelingswerk heb opgedaan. Ze komen nu allemaal aan bod."

Over en weer

Annemiek mag de inwoners van Bahia veel te bieden hebben, zij leert op haar beurt ook veel van hen. "Hulp aan elkaar bijvoorbeeld, het *naa-erschap*, dat vroeger in onze eigen dorpen ook zo'n grote rol speelde. Doordat er hier geen sociaal zekerheidsstelsel bestaat, zijn de mensen sterk op elkaar aangewezen. Iedereen helpt elkaar. Als iemand de ene dag veel vis of ander voedsel heeft dan is het vanzelfsprekend dat die overdaad met anderen wordt gedeeld. Dat gebeurt niet alleen uit naastenliefde, maar ook heel praktisch vanuit het besef dat degene die jij vandaag aan eten helpt, morgen jouw reddende engel kan blijken te zijn. Wat ik ook heel fascinerend vind is dat deze mensen nog zo dicht bij de natuur leven. Een tijdje geleden legde een Duitse vrouw mij de symbolen en betekenissen van de Maankalender uit. Ze had daar een hele studie van gemaakt en bijvoorbeeld precies uitgestippeld bij welke stand van de maan je het beste je kleren in de rivier kon wassen omdat ze dan schoner werden dan op andere dagen. Ik hoorde zoveel interessants, dat ik besloot die gegevens door te spelen aan de dorpelingen, omdat ik dacht dat zij daaraan wel wat konden hebben. Wat bleek? Ze deden het grootste deel van al die handelingen al exact op de volgens de Maankalender juiste tijdstippen - zonder zich overigens van die kalender bewust te zijn. Het zat gewoon al generaties lang in hun systeem. Nog een voorbeeld: in mijn eerste tijd hier stond ik ook een beetje sceptisch tegenover het gebruik van kruiden als medicijn; ik ging toch maar liever even naar de dokter. Maar toen ik een ontsteking had aan mijn voet wisten mijn Braziliaanse burens exact van welke boombladeren ik thee moest trek-

Foto 1, 5 en 9: het huisje van Roberto aan het strand van Imbassai is het Braziliaanse hoofdkantoor van AVE-design. **Foto 2, 3, 6 en 7:** het opvallende gebruik van draad kenmerkt de sieraden van Annemiek. Haar collectie *Vestido* bestaat uit korte halsbanden waaraan lange slierten draad tot op het middel of zelfs tot aan de knieën hangen. **Foto 4 en 8:** inmiddels heeft Annemiek werk voor zes vrouwen; ze hoopt dat aantal in de toekomst te kunnen uitbreiden.

'Ik wil liever met de mensen samenleven dan dat ik als een buitenstaander hun leefwijze in kaart breng.'

ken om mijn voet mee te wassen. Ik heb het gedaan en het hielp me in een mum van tijd van mijn klachten af. Ook heb ik me inmiddels hun manier van denken over energieën eigen gemaakt. De dorpelingen gaan ervan uit dat wanneer je zware tegenslag te verduren krijgt, dat niet voor niets gebeurt. Zij beschouwen dat als een signaal dat je met jezelf aan de slag moet en je voor negatieve energieën dient af te sluiten. Dat doen ze zowel met rituelen als met gedachtekracht. Voor mezelf is het knopen van mijn sieraden de beste bezigheid om mijn gedachten te zuiveren en positieve energie op te roepen. Vandaar dat ik dit werk in alle opzichten als een zegen ervaar."

Voor nadere informatie: zie www.avedesign.nl
Twee ontwerpen van Annemiek zijn ook te koop via Happinez Homeshopping, zie pagina 133.

